

Brandströmska skolans Likabehandlingsplan

Läsåret 2020/2021

Grunduppgifter

Verksamhetsformer som omfattas av planen: skola, förskoleklass och fritidshem

Ansvariga för planen: Rektorer, EHT (elevhälsoteam), Trygghetsteamet

Vår vision –

- Alla elever och vuxna skall känna sig trygga på vår skola.
- Alla elever och vuxna i skolan skall motverka all form av kränkande och diskriminerande behandling.
- De vuxnas samt barnens förhållningssätt skall genomsyras av respekt, solidaritet och tolerans.
- Vi intar ett aktivt förhållningssätt där vi alltid reagerar när kränkningar uppstår.
- Vi som skola vill verka för att alla kulturer och religioner skall få finnas sida vid sida. Vi vill vara en mångkulturell skola med plats för alla!
- Vi vill vara en skola som präglas av trygghet och studiero.

Planen gäller från 2020-09-14

Planen gäller till 2021-07-01

Elevernas delaktighet: Elevrådet kommer under läsåret 20/21 att få möjlighet att gå igenom Likabehandlingsplanens centrala innehåll.

Likabehandlingsplanen kommer även i olika form att tas upp av lärarna i respektive klass.

Elevrådet kommer att få möjlighet att bidra med frågor till Friendsenkäten. Dessa frågor arbetas fram via klassernas klassråd och via de olika stadieelevråden.

Personalens delaktighet: Planen utvärderas av all personal på skolan 1 ggr/läsår. EHT (elevhälsoteam) arbetar kontinuerligt med planen genom att lyfta dess olika delar i det dagliga arbetet med bla. elevrådet och på organisationsnivå/gruppnivå/individnivå.

Förankring av planen: Planen delges till personal, föräldrar samt elever under Ht-20. I klasserna pratar vi om hur vi i skolan arbetar mot diskriminering och olika former av trakasserier och kränkningar. Klimatet i klassen följs upp fortlöpande på tex klassråd och elevråd men även under mentorstid. Planen läggs även ut på skolans hemsida för att vårdnadshavare lätt skall kunna ta del av den.

Utvärdering

Utvärdering av 2019/2020 års Likabehandlingsplan

Utvärderingen bygger på vad personal samt representanter i elevrådet uttryckt, sett och upplevt. Personal har vid ett tillfällen fått diskutera frågor kopplade till likabehandlingsplanens främjande/förebyggande åtgärder samt hur vi tillsammans med eleverna skall arbeta med planen som helhet och få den till ett mer levande dokument.

Raster

- I början av Ht 19 gjordes en enkät (år 4-9) kring vad elever vill göra på rasterna och vad de skulle vilja göra. Majoriteten av eleverna upplever sina raster som meningsfulla och har någon att vara med.
- Vi ser ett tydligare lugn med att ha vuxna i korridorerna, det finns även ett tydligare uppdrag som rastvärd. Vid hög sjukfrånvaro i personalen är det ibland svårt att bemanna raster med rastvärdar. (Sjukfrånvaro har varit ännu högre under vt-20 pga covid-19 och kommer att till stor del påverka ht 2020.)Skolan har under det senaste året även ökat den totala vuxentätheten.
- Elever och personal upplever att uppehållsrummet på högstadiet har gjort rasterna tryggare, att eleverna har någonstans att gå för att umgås. Högstadiet har även fler styrda rastaktiviteter (pingis åk 7, fredagsutmaning). Mellanstadiet har haft tillgång till Götaholm (pingis). Lågstadiet har "lekoteket" och organiserade rastaktiviteter, har fungerat jättebra och kommer fortlöpa.
- Positivt med personal i korridorerna innan första lektionen på morgonen, gäller alla stadier. Detta följs tyvärr inte alltid då en del personal uteblir från denna arbetsuppgift.
- Elever upplever att de rastvärdar som är ute ofta står tillsammans och "inte är så mycket med barnen".
- Friendsenkäten visar även i år att eleverna tycker att skolan försöker göra något åt att det skall vara en bra stämning i skolan. Majoriteten av eleverna trivs i skolan.
- Elever tycker fortfarande att toaletter och områden kring toaletterna samt omklädningsrummen är otrygga.
- Elever och personal tycker att rasterna och korridorer känns säkrare när det finns kameraövervakning. Även lättare att reda upp ev. bråk och skadegörelse.

- Skolan har under det senaste året gjort en uppfräschning och möblering av korridorerna bla. ommålning, heltäckningsmatta, soffor, skärmar och nya elevskåp. Detta har bidragit till en lugnare och tryggare korridorsmiljö.

Klassrum

- Elever har varit med och utformat regler och rutiner som skall gälla i klassrummet. Högstadiet känner dock att det inte riktigt fungerat, då de har svårt att tillsammans med eleverna arbeta fram görbara regler.
- På elevrådsträffarna har det framkommit att elever inte tycker att det är lugn och ro i klassrummet och att kränkningar sker, ofta verbalt genom sänkande kommentarer eller suckar.
- Dramapedagog har arbetat i klasser med social färdighetsträning och värdegrundsfrågor.
- Skolan har jobbat mycket med att pedagoger skall ge tydliga instruktioner, tydliga och genomtänkta strukturer i klassrummet och att det följs av både pedagoger och elever. Detta ger ett bättre klassrumsklimat och större möjligheter att kunna bedriva en god undervisning.
- Skolan har köpt in möblering till klassrum på alla stadier i syfte att främja studiero och att "NPF-säkra". Grupprum på lågstadiet och högstadiet har inretts för att enskilda elever ska kunna få stöd samt lugnare arbetsmiljö vid behov. Skolan har även köpt in "akutlådor" till alla klassrum samt skärmar, time-timers och sittpallar. Högstadietsklassrum har fått ståbord för elever som behöver detta.
- Skolan har bedrivit kompetensutveckling för alla pedagoger kring bemötande, utmanande elever (Ross Greene), och lärmiljöer.
- Alla resurser har fått kompetensutveckling varje vecka och forum för diskussion och handledning.

Mobiler, Internet, Chat

- En tydlig struktur på hur mobiler skall hanteras under skoldagen har införts, olika rutiner för olika stadier. Pedagogerna på högstadiet upplever dock att det i vissa fall är svårt att följa dessa regler gällande att elever lämnar mobiler i skåp eller i mobilhållaren i klassrummet.
- Lågstadieeleverna och mellanstadieeleverna lämnar in mobiltelefoner vid dagens start. Det har fungerat bra.
- Fritids plockar in mobiltelefonerna innan fritids börjar.

Etnicitet

- Det har förekommit att elever använt olika benämningar på folkslag som nedsättande uttryck.
- Vi har problem med att eleverna rangordnar vissa etniska grupper som ”bättre” och ”sämre”.
- I det dagliga arbetet sker samtal kring frågor om etnicitet men det bör göras i större utsträckning än vad som skett.

Religion och annan trosuppfattning

- Eleverna har haft chapel (frivilligt) och extra kristendomslektioner.
- På morgonsamlingar diskuteras ibland frågor gällande religion och annan trosuppfattning (ser olika ut över stadierna).
- Högstadiets pedagoger har fått ett undervisningsunderlag gällande diskrimineringsgrunder. Detta har utförts på mentorstid under vt-20. (Covid-19 kan ha påverkat om alla lektioner hölls.)

Funktionsnedsättning

- Rektor och specialpedagog tillsammans med pedagog utformar undervisningen utefter elevens behov.

Sexuell läggning

- I skolans sexualundervisning lyfts ämnet och att man kan ha olika sexuella läggningar.
- Dramapedagog har gått in i enskilda klasser gällande ämnet.

Främjande insatser

Arbetet kring trygghet i skolan

Mål: Målet är att alla elever samt personal skall känna sig trygga i skolan, målet är också att alla elever skall känna till att vi har en plan mot diskriminering och kränkande behandling samt veta hur de skall gå tillväga om de känner sig kränkta.

Insats:

- Vi arbetar fortlöpande med att det skall finnas vuxna tillgängliga i korridorer och otrygga utrymmen. Källarkorridor är låst för att undvika att elever vistas där utanför lektionstid.
- Från och med detta läsår finns det på lågstadiet två pedagoger vid varje lektionstillfälle i ämnet idrott. Detta för att eleverna ska känna sig mer trygga, både under lektionen och i omklädningsrummet.
- I stora delar av skolan förekommer även kameraövervakning.
- Vi arbetar aktivt med elevråd och klassråd för att följa upp vad dem ser och hör i skolan.
- Vi har ett trygghetsteam som arbetar förebyggande med trygghet och kränkingsarbete. Trygghetsteamet ansvarar också för att det utförs elevenkäter och avstämningar med huvudman sker fortlöpande. Trygghetsteamet ansvarar också att en kartläggning kring incidenter och kränkingsärenden utförs höstlov, jullov, sportlov samt sommarlov för att kunna snabbare se vart och hur kränkningar sker.
- Arbetslag tillsammans med skollledning arbetar med att få ett heltäckande rastvärdsschema för att trygga raster.

- Pedagogerna jobbar aktivt med ordningsregler och att konsekvenstrappan tydliggörs för eleverna.
- Skolan deltar i Friendsenkäten, genom den får EHT och trygghetsteamet en bra bild av vilka områden skolan behöver arbeta med gällande kränkande behandling och trygghet.
- Pedagogerna får möjlighet att läsa Friends sammanfattning av enkäten via Admentum.
- Alla resurser har fått kompetensutveckling varje vecka och forum för diskussion och handledning.
- EHM (elevhälsomötet) införs för att öka samverkan mellan pedagoger och eht samt tidigt upptäcka behov av insatser på grupp eller individnivå.

Uppföljning: Uppföljning sker bla genom elevrådsrepresentanter som rapporterar via elevrådsträffarna, vissa ärenden hanteras av teamledare och EHT.

Uppföljning sker även i form av utvärdering av Friendsenkäten samt skolans egna googleenkäter. Information/kränkingsärenden följs veckovis upp för att kontinuerligt och skyndsamt hantera kränkingsärenden. Mentorerna jobbar med förstärkt mentorskap för att ha extra koll på sina elever.

Arbete kring studiero i skolan

Mål: Målet är att alla elever på skolan skall känna att de får studiero under hela skoldagen.

Insats:

- Varje klass har möjlighet att arbeta fram egna klassregler.
- EHT arbetar tillsammans med arbetslagen för att stötta pedagoger att skapa studiero.
- Högstadiet använder sig av 5-minutersregeln.
- I vissa klasser (högstadiet) arbetas det mycket med förväntade klassrumsbeteenden för att skapa studiero.
- EHT arbetar även på individ och gruppnivå för att främja studiero.
- Skolan har valt att ha mobilförbud på samtliga lektioner.
- Skolan använder sig bara av egen personal som vikarier vilket skapar bättre förutsättningar för eleverna att känna sig trygga med vikarien.
- Samverkanstid för samtliga klasser där pedagoger som ansvarar för en årskurs har möjlighet att samarbeta.
- Kompetensutveckling kring ledarskap i klassrummet till all pedagogisk personal.
- Föreläsning och studiedagar med tema pedagogiska, sociala och fysiska lärmiljöer till all personal.
- Arbetet kring NPF-säkrade klassrum fortlöper.

Uppföljning: Uppföljning och utvärdering sker i arbetslagen samt i EHT.

Kartläggning

Kartläggningsmetoder

Regelbundna planerade samtal med elever, föräldrar, elevråd, klassråd, elevhälsoteam och personal. Genom enkäter - friends, trygghet och studiero, raster uppmärksammas och kartläggs platser i skolmiljön och fritidshem där elever hamnar i negativa situationer. Vid misstanke om att en elev är utsatt för kränkning sker enskilda elevsamtal med mentor och/eller representant från elevhälsoteam. Föräldrarna kopplas in och uppföljning sker. Kartläggning av kränkningsärenden: hur, hur ofta och vart det sker.

Områden som berörs i kartläggningen

Kränkande behandling, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Hur eleverna har involverats i kartläggningen

Alla elever har fått möjlighet att vara med vid kartläggningen som skett via skolans olika enkäter . Elever har även fått vara med och utformat vissa frågor i Friendsenkäten.

Hur personalen har involverats i kartläggningen

All personal har varit med och utvärderat tidigare Likabehandlingsplan samt deltagande i Friendsenkäten.

Resultat och analys

Det framkommer under elevrådsträffarna samt elevenkäter att man säger kränkande ord till varandra. Även skolans personal upplever ett kränkande språkbruk. Skolans och klassens regler mot kränkande behandling blir kända för alla elever och all personal. Skolan arbetar med social och emotionell träning för att öka elevernas sociala kompetens.

Förebyggande åtgärder

Åtgärder för rasterna

Mål och uppföljning

Vi vill göra rasterna till en trygg miljö och positiv del av skoldagen.

Uppföljning sker på teammöten, EHT:s möten, trygghetsteamet, skolledning samt på studiedag.

Åtgärd

- Vi har ett rastvärdsschema samt att fler personal rör sig i korridorerna. Alla rastvärdar har färgade västar på sig för att barnen lätt skall kunna se dem.
- På skolan anordnas det rastaktiviteter på alla stadier: lekotek, pingis, kafe, gym, zumba, fredagsutmaning mm.

- Vi har aktiva rastvärdar som både aktiverar eleverna men även uppmärksammar dåligt språk och beteende.
- Vi har ett fungerande uppehållsrum för högstadieeleverna som är bemannat med vuxen/vuxna.
- Ofta tillgång till Götaholms lokaler för pingis (mellanstadiet och högstadiet).
- Eleverna har tillgång till en spontanidrottsplats som de kan dra nytta av under rasterna.
- Vi har även tillgång till Göteborgs stads fotbollsplaner angränsande skolgården.
- Skolan har även ett kameraövervakningssystem för att trygga allmänna utrymmen under framförallt rasterna.

Vi vill genom dessa åtgärder skapa förutsättningar för en trygg och lugn miljö på rasterna och i korridorerna. Detta påverkar i sin tur studieron inne i klassrummet.

Åtgärder i klassrummet

Mål och uppföljning

Att få en lugn klassrumsmiljö fri från kränkningar och "stök". Klassrumsmiljön är av oerhörd vikt för att förebygga kränkande behandling och istället skapa gemenskap, studiero och trygghet.

Uppföljning sker fortlöpande genom trygghetsteamets utvärdering, elevenkäter och elevråd/klassråd.

Åtgärd

- Eleverna är med och skapar regler och rutiner för lektionerna.
- Eleverna får träna sig i att följa en lektionsstruktur från början till slut.
- Vissa klasser jobbar aktivt med förväntade klassrumsbeteenden.
- I vissa klasser finns ett omfattande arbete gällande studiero och klassrumsmiljö, detta arbete leds av EHT.
- Vissa årskurser jobbar med livskunskap/värdegrundsarbete, detta sker tillsammans med kurator och dramapedagog.
- Kompetensutveckling av pedagoger.

Åtgärder gällande mobiler, internet, chat

Mål och uppföljning

Att eleverna skall hantera mobiler och andra plattformar på ett bra sätt så att man inte utsätter andra eller sig själva. Minimera kränkningar via sms och sociala medier. Uppföljning sker via enkäter, trygghetsteamet och i teamen.

Åtgärd

- Pedagogerna informerar eleverna om vad som gäller kring Internet och mobiler samt vad lagen säger, utifrån sitt ämne och relevans.
- Samverka med föräldrar. Skapa rekommendationer kring hantering av elevernas plattformar samt hur mycket tid som är rimligt att lägga på digitala plattformar.
- Under perioder har media som t.ex. Facebook, Instagram samt mobiler i hög grad påverkat eleverna under skoltid. Därför har skolan blockerat vissa sociala medier (skolans nätverk).
- F-6 lämnar in sin mobil under skoltid.
- 7-9 har mobilfria lektioner.

Åtgärder gällande etnicitet

Mål och uppföljning

Att vi som mångkulturell skola skall få en större förståelse och acceptans gentemot människor från olika kulturer. Uppföljning sker delvis genom enkäten (Friendsenkäten) samt kontinuerligt på teammöten, EHT, morgonsamlingar och teamledarträffar.

Åtgärd

- Ge elever kunskap om rasism och utanförskap. Knyt an till elevernas kulturella historia. Jobba med "vi-känsla" på skolan.
- Styra grupsammansättningen vid skolarbete.
- Genom friendsenkäten samt samtal med enskilda elever har det framkommit att vissa elever upplever sig kränkta utifrån sin etniska härkomst. Detta följs upp av mentorer samt EHT.
- Utbildningspaket till pedagoger med lektionsupplägg om diskrimineringsgrunderna.

Åtgärder gällande religion och annan trosuppfattning

Mål och uppföljning

Vi vill ha en skola där alla, oavsett religion och trosuppfattning blir respekterade.

Åtgärd

- Eleverna läser om andra religioner och trosuppfattningar, detta ingår i kursplanen.
- Personal på skolan betonar människors rätt till olika trosuppfattningar och lika värde.
- Utbildningspaket till pedagoger med lektionsupplägg om diskrimineringsgrunderna.

Åtgärder gällande funktionsnedsättning

Mål och uppföljning

Att skapa större förståelse för elever med funktionsnedsättningar. Att alla elever skall, utifrån sina förutsättningar, kunna delta i undervisningen, samt skolans övriga aktiviteter. Att vi på skolan arbetar utifrån ett inkluderande synsätt. Att elever skall få hjälp i klassrummet i första hand.

Pedagoger utvärderar sina egna lektioner, får handledning av specialpedagoger och för diskussioner på individ och organisationsnivå i teamen samt på EHT.

Åtgärd

- Skolan organiseras så att lärarna kan planera sin undervisning, temaarbeten samt gemensamma aktiviteter utifrån målsättningen att alla skall kunna delta.
- Rektor kan besluta om särskilda anpassningar för att tillgodose dessa elevers behov.
- I vissa klassrum finns även röstförstärkande system som hjälpmedel till de med nedsatt hörsel.
- Skolan jobbar även med att NPF-säkra delar av skolmiljön och utvalda klassrum.
- Utbildningspaket till pedagoger med lektionsupplägg om diskrimineringsgrunderna.
- Handledning till pedagoger av specialpedagog och i vissa fall skolpsykolog.

Åtgärder kring sexualitet och sexuell läggning

Mål och uppföljning

Att inga elever skall bli utsatta eller kränkta sexuellt eller kränkta utifrån sin sexuella läggning.

Uppföljning sker via friendsenkäten och elevråd.

Åtgärd

- Få kunskap om människors sexualitet. Stärka olika identiteter genom samtal, övningar och livskunskap så som pubertetssamtal åk 6 och sex och samlevnad åk 8.
- Diskussioner i klassen kring sexuell läggning sker till viss del på biologiundervisningen under sex & samlevnad.
- Människors lika värde lyfts bl.a. på morgonsamlingar och under mentorstiden.
- Materialet "Stopp min kropp" skall finnas tillgängligt för pedagoger att använda.
- All personal markerar och visar att ett sexuellt nedsättande språk inte är okej.
- Utbildningspaket till pedagoger med lektionsupplägg om diskrimineringsgrunderna.

Utvärdering av åtgärder

Friendsenkäten åk 3-9, detta ansvarar Kuratorn för.

Friendsenkäten åk 1-2, detta ansvarar Kuratorn för.

Friends återkopplar till elever samt elevhälsan.

Studiedag där likabehandlingsplanen utvärderas av personal på skolan, de får bl.a. komma med förslag på förbättringsområden och bidra till att likabehandlingsplanen är ett levande dokument.

Föräldrar har möjlighet att ladda ner Likabehandlingsplanen ifrån skolans hemsida, då har de möjlighet att kommentera planen och dess innehåll. Planen presenteras även vid föräldramöte. Elevenkäter via google-enkäter ansvarar trygghetsteamet för.

Bilagor

- Rutiner för akuta situationer
- Begrepp

Bilagor

Rutiner för akuta situationer

Vi på Brandströmska skolan accepterar inga former av kränkande eller diskriminerande behandling!

Personal som elever och föräldrar kan vända sig till vid kränkningar.

I första hand vänder sig elev eller förälder till berörd/berörda elevers mentor.

Elev och förälder kan också vända sig direkt till kurator Pontus Bill, rektor Jeanette Bergman bitr rektor Jennica Glans, bitr rektor Mikael Ekespong.

Rutiner för akuta och åtgärdande insatser vid misstanke om kränkning/trakasserier.

1. Den personal som upptäcker kränkningar ska genast ingripa. Den akuta situationen hanteras skyndsamt. De involverade elevernas mentorer meddelas.

2. Mentor och ev. ytterligare personal talar med den elev som utsatts för kränkningen för att klargöra vad som hänt och om det hänt tidigare. Förklara att kränkningar inte får förekomma och att skolan nu kommer att arbeta med detta. Bestäm en tid för uppföljning cirka en vecka senare, men klargör även att eleven genast ska komma till mentor om något händer innan dess. Dokumentera samtalet.

3. Mentor och ev. ytterligare personal talar sedan med den eller de elever som utfört kränkningen, om flera personer deltagit talar de vuxna med dem en och en. Förklara att kränkningar inte accepteras och inte heller får förekomma enligt lag, och att de genast ska upphöra. Gör upp en plan för hur detta ska gå till. Bestäm en tid för uppföljning cirka en vecka senare. Dokumentera samtalet.

4. Berörda mentorer kontaktar inblandade elevers vårdnadshavare och berättar om vad som har hänt och vad som har beslutats. Dokumentera samtalen.

Nu anmäls händelsen till rektor i admentum. Var god se lathund gällande dokumentation.

Rektor anmäler i sin tur händelsen till huvudman, rektor/bitr rektor beslutar även om polisanmälan skall göras. Det är endast rektor som får besluta om avstängning.

5. Uppföljande samtal hålls enligt planering i steg 2 och 3. Därefter kontaktas föräldrarna för att delges information om hur det gått. Dokumentera samtalen.

6. Om kränkningarna ej upphör hanteras ärendet enligt konsekvenstrappan (mentor ansvarar för att veta vart sin mentorselev befinner sig på konsekvenstrappan).

Lathund anmälan och dokumentation i Admentum

Logga in på Admentums Elevhälsa med ditt BankID.

Välj flik Ärenden. Skapa ny kränkingsanmälan.

1. Dokumentera händelsen utifrån den utsatte och utsättaren, vad som är gjort?
2. Vilka kontakter med vårdnadshavare och mentorer är tagna.
3. Håll ett professionellt språk i anmälan.
4. Det måste framgå i dokumentationen om ärendet är hanterat och ska avslutas.
5. Om ärendet inte skall avslutas, måste man vara tydlig med vad som är nästa steg och man behöver stöd i det fortsatta arbetet kring händelsen.

Trygghetsteamets uppdrag

Deltagare: Rektor Jeanette Bergman, bitr rektor Mikael Ekespong, Kurator Pontus Bill, Skolsköterska Ruth Trygg, Fritidspedagog Johannes Klang.

- Att arbeta främjande och förebyggande för trygghet och studiero.
- Att hålla Brandströmskas värdegrund levande
- Att analysera elevenkät (google) och Friendsenkät kring frågor om trygghet och studiero
- Utvärdera raster med elevenkäter
- Att utvärdera och kartlägga två gånger per termin, vart och när kränkningar sker och om otrygghet upplevs
- Trygghetsteamet (delar av) arbetar aktivt med vissa enskilda elever eller grupper
- Trygghetsteamet möts en gång i veckan.

Rutiner för uppföljning

Uppföljning sker kontinuerligt i Trygghetsteamet, EHT och den veckovisa avstämning gällande nya kränkingsärenden. Under studiedag i augusti om likabehandlingsplanen följs också dessa åtgärder och rutiner upp. Vilka åtgärder fungerar bra? Är rutinerna tillräckliga? Vad behöver förändras?

All dokumentation kring ett ärende sparas i Admentum. Det ger en översikt av eleven och dess avslutade och aktuella ärenden.

Rektor är ytterst ansvarig för att arbetet kring misstanke om kränkande behandling påbörjas.

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när elev på osakliga grunder behandlas sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet, könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel ”kvinnliga”, ”homosexuella” eller ”bosniska” egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad ”blatte”, ”mongo”, ”fjolla”, ”hora”, eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling

- Carl blir ofta kontaktad via msn av elever på skolan. Där kallar de honom ”pucko” och ”tjockis”. De har också lagt ut bilder av Carl på Lunarstorm. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i klassrummet och vill inte lugna ner sig trots lärarens tillsägelse. Ett gräl som uppstår emellan dem slutar med att läraren ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på rasterna. Han är hellre ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. ”Han är en ensamvarg”, säger klassläraren. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunderna

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet ”Det är för hårt arbete för en tjej”. [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från ”det normala”.

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratoren på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratoren ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att ”Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa”. [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria MVG, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI-undervisningen med motiveringen
- ”Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck”. Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionshinder menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

DO använder sig av Handisams beteckning funktionsnedsättning – och inte funktionshinder eftersom hindren finns i samhället och inte hos personen.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar ”Din pappa är jävla CP.” [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan

skickar hem Patrik med orden ”ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!”
[diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne ”äckliga lebb”. [trakasserier]
- Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam.
- James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormer kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall.